

СТАНОВИЩЕ

От проф. Виолета Боянова Цветкова, НБУ, департамент „Здравеопазване и социална работа“

За дисертационна работа на тема „Диагностичен модел за оценка на деца в предучилищна възраст с риск за специфични нарушения в четенето“ в професионално направление

1.2. Педагогика(Специална педагогика- Логопедия)

Дисертант: Диана Милчева Игнатова, СУ „Св.Климент Охридски“ ФНПП, катедра „Специална педагогика и логопедия“

Представената за рецензиране дисертационна разработка е разположена върху обем от 186 страници и включва три глави –Научно –теоретични основания за изследването, Постановка на експерименталното изследване, Резултати и обсъждане , както и Основни изводи, приноси на разработката, заключение, ползвана литература,списък на представените таблици. Библиографската справка посочва използвани 269 литературни източника , от които 62 – на кирилица и 207 – на латиница.

По своята структура представената работа отговаря на всички формални изисквания за дисертация.

Актуалност на дисертационния труд : Нарушенията в процесите на овладяване на четенето са твърде широко разпространени сред детското население в страната и това е проблем, който се отразява негативно върху професионалното и емоционално развитие. Това, както и липсата на стандартизиран диагностичен инструментариум за ранна идентификация с оглед на адекватна превенция в ранните периоди на подготовка за овладяване на четенето, аргументират и правят актуална разработената тематика на труда.

Литературен обзор: Теоретичната рамка на проучваната тема включва три основни направления – база за овладяване на четивния процес,, специфични нарушения на четенето и процеси на диагностично оценяване. Прави много добро впечатление подробното и много системно проследяване на нарушенията в овладяването на процеса „четене“ и множеството теории за обяснение на този феномен – зрително-перцептивен дефицит, интерсензорен дефицит,нарушения в очните движения,зрителната конвергенция, зрителни магноцелуларни дефицити,теории базирани на слухови дефицити,особеностив хемисфериалната асиметрия, вестибуларни дефицити ,теории, свързани с проблеми на когнитивното функциониране и др.

Литературния обзор е написан интелигентно, с добър професионален език, и с логично проследяване на основните концепти, използвани в дисертацията.

Постановка и експериментално проучване: Целта и задачите на изследването са формулирани адекватно на темата на разработката. Изследвания контингент от 418 деца в предучилищна възраст е напълно достатъчен. Методиката на изследването е с богат набор от познат инструментариум за оценка на различни когнитивни функции. Тук ще отбележа някои мои несъгласия с предложените субтестове и това какво се изследва с тях. Така например субтест 7 „Повторение на изречения“ в никакъв случай не изследва разбирането, както пише авторката, позовавайки се на А.Георгиева (стр. 98). Човек може да повтаря изречения без да разбере нищо и тук се внася още един когнитивен процес освен фонематичен гнозис и артикулаторен праксис – краткотрайна памет. Какво всъщност се изследва?

Анализ на получените резултати: Анализът на твърде богатия емпиричен материал е направен много професионално, със силна статистическа обработка и подкрепа на направените изводи, нещо, което прави предложението за прилагане в практиката на тази диагностична батерия от тестови задачи напълно приемливо. Идентифицирани са рисковете за децата на 5-7 годишна възраст за поява на дислексични проблеми в началната училищна възраст и е установен процентът на тази група съотнесена към общата популация. При около 9% от бъдещите първокласници съществува риск за четивни проблеми и оттук обучителни трудности, емоционални разстройства и цяла възможна поредица от трудности в адаптацията и професионалната реализация на тези деца. Тъкмо в това е и един от най-важните приноси в представената дисертация – ранно откриване и разработване на програма за профилиране на бъдещи обучителни проблеми.

Направените изводи са напълно адекватни на получените резултати и великолепно статистически защитими. Имам обаче известно несъгласие с някои от тези изводи. Така например извод 5 – зоната на риск е под средно и ниско равнище на успеваемост. Дали това не се дължи на някои интелектуални и когнитивни дефицити? Ако е така тогава не бива да говорим за „специфични“ нарушения. Същото може да се каже и за извод 6 – вербална памет като диагностичен маркер за специфични нарушения?

Заклучение: Представената за рецензиране дисертация напълно отговаря на изискванията на този тип научни разработки и моята преценка е напълно положителна.

25.06.2014 г

проф. Виолета Боянова

